

Isabel Torras: “Tots som famílies potencialment vulnerables”

Dc, 3/04/2019 per Catalunya Religió

(*Laura Mor -CR*) Més suport i recursos per a les famílies amb fills. És el que demana el [manifest](#) del Primer Congrés Internacional de Famílies i Infància en situació de vulnerabilitat, organitzat per la Fundació Pere Tarrés i celebrat aquesta setmana a Barcelona. Els professionals del camp socioeducatiu reivindiquen experiències familiars positives per al creixement i benestar d'infants i joves. I assenyalen com a imprescindible l'acompanyament comunitari.

La psicòloga **Isabel Torras**, que ha pronunciat la conferència de tancament del congrés, parla en aquesta entrevista dels reptes en l'àmbit educatiu familiar. Torras forma part de l'equip docent de la Facultat d'Educació Social i Treball Social Pere Tarrés - URL i s'ha especialitzat en petita infància, competències parentals, teoria del vincle i infància.

Amb quin objectiu us heu plantejat aquest primer congrés internacional?

El congrés ha presentat noves eines al voltant del treball amb famílies vulnerables per trencar el cercle de pobresa. Les famílies vulnerables sovint comporten infàncies vulnerades. Si la família té unes determinades dificultats a nivell econòmic, d'habitatge o de salut, la infància que conviu amb aquestes situacions és vulnerada. Tot i que d'entrada la infància no té perquè ser vulnerable: si estigués amb una altra família i els condicionants fossin bons, no passaria aquestes dificultats.

Proposeu una mirada a l'entorn del nen?

Sí, a vegades no és tant posar l'èmfasi en l'individu o la família concreta sinó mirar enrere i veure que totes les famílies haurien de tenir la possibilitat de desenvolupar-se com vulguin. És una qüestió més social. El marc és un canvi en les polítiques socials, de treball i d'habitatge.

Per què poseu l'èmfasi en l'habitatge?

Tenim de referència el darrer informe de Càritas Barcelona, [La llar és la clau](#). Si una família no té un lloc on estar i desenvolupar el seu projecte de vida, és impossible atendre altres reptes psicosocials. Dit això, també és molt important canviar la mirada de la societat i que els infants també hi tinguin lloc.

Creu que la societat no hi compta, amb els més petits?

La societat està molt pensada al voltant de la producció i poc al voltant de la feina de la reproducció, la feina de les cures. Si com a espècie no ens reproduïssim, ens acabaríem extingint. Com és que no posem més l'atenció en les cures? Dit això, tots som famílies potencialment vulnerables. Hem de canviar per totes les famílies: posar al davant el tema de les cures i l'atenció a l'altre.

Fernando Vidal en la ponència inaugural defensava les famílies com a [nucli per excel·lència](#) de la societat.

Les dades del darrer cens a Catalunya diuen que el 87,7% de les persones viuen en família. És el puntal. Molts hem comptat amb una xarxa social i personal pròpia, de veïns, d'amics, de família extensa, pares, avis, tiets, etc. I tenim el nostre temps d'oci ocupat amb aquesta família més extensa. Hi ha famílies que pel que sigui no tenen aquesta vivència, no tenen qui els pugui donar suport. És el cas de maternitats molt joves, de mares adolescents, mares soles que venen soles d'altres països sense xarxa familiar, famílies amb dosi de violència interna... Per tant, hi ha molta necessitat per una banda d'acompanyament parental i en la criança.

La família extensa facilitava més espontàniament aquesta transmissió i acompanyament?

Exacte. Altres disciplines miren la naturalesa per inspirar-se. Nosaltres hem de mirar com funcionen les xarxes de suport natural i intentar restablir-les. Fer que el suport parental sigui per dret, més solidari. Els infants han de créixer en una comunitat, no en una família sola.

Això descarregaria un pes als pares que viuen la criança amb culpabilitat de no arribar a tot arreu?

Sí. I lliga amb el segon repte: l'atenció a la primera infància, de 0 a 3, sobretot per la conciliació laboral i familiar. Qui més qui menys té aquesta sensació que és impossible: o treballes o ets pare o mare, que són dos mons irreconciliables. És un debat d'estructura. I un dels canvis primordials passa perquè la infància de 0 a 3 anys pugui ser atesa d'una manera adequada, amb personal qualificat. Que la família estigui tranquil·la perquè està en un bon lloc.

Parleu també d'oci compartit.

És el tercer repte. Poder compartir l'oci la família conjuntament, disposar de temps per estar junts, que no sigui tothom fent activitats fora del nucli. També un oci compartit amb altres famílies, sigui a través de mentories, al barri amb famílies que acompanyen famílies o que es troben per anar d'excursió, anar a un parc... I també l'oci de nanos amb nanos. Un oci enriquidor, de casals, de campaments, de música, esports... En aquests espais d'oci hi trobaran altres referents més enllà de

pares i mares, com són els monitors. Podran establir un vincle de xarxa natural més enllà de la família.

S'entén que això depassa una demanda de recursos públics. Quina crida feu a nivell social?

Hauríem de canviar el xip des de la individualitat cap a la solidaritat. El ritme de vida que portem, els condicionants de l'atur, el treball precari ens tanca com a individus i deixem de veure aquesta capacitat més solidària que ens constitueix com a persones. Això passa a nivell també de famílies: ens hem anat replegant en les famílies nuclears. La crida és que tothom que hagi viscut una bona experiència de petit sigui capaç de reproduir-la quan és adult: la vivència de família més extensa, de veïns, de barri, de jugar al carrer, de participar de festes majors, d'anar al poble d'estiu... Hem de ser capaços d'incloure també altres realitats socials que no conviuen amb nosaltres, persones que han vingut de fora i no tenen xarxa social, parelles o mares soles al bloc de l'escala...

Al congrés heu compartit experiències positives en aquesta camp.

Sí, d'oci compartit entre famílies. A vegades ha d'haver-hi un professional que coordini, que posi en relació. Jo soc mare i porto els meus fills en una escola on hi ha molta diversitat. Hi ha moltes persones vingudes de fora i que a nivell d'escolaritat estan molt perdudes. Vam organitzar tertúlies de famílies, les tardes, en horari de tres a cinc. Dos cops a la setmana ens trobàvem i compartíem cafè, amb especialitats de cada país, amb l'excusa que tots volem que l'escolaritat dels nostres fills sigui reeixida. Totes les famílies volem el millor pels nostres nens. Siguem solidaris amb els qui tenen situacions d'especial dificultat, fem entorns més inclusius. Sembla que cada vegada hi ha realitats més disperses i diverses. La societat la formem tots i tothom hi té cabuda.

El mes d'octubre va publicar l'estudi '[Monoparentalitat femenina i pobresa](#)'. Què va detectar?

El 35% de les famílies monoparentals està en risc de pobresa i hi ha molta soledat emocional. Les mares que afronten soles la cria dels fills, se senten aclaparades per temes logístics, d'habitatge, però també a la vegada per temes immaterials. "Criar jo sola, totes les decisions en relació als meus fills les haig de prendre jo, els diàlegs que tinc amb ell, només tinc la meua mirada...". Senten culpa de no poder-los oferir una millor situació. Acompanyar aquesta soledat emocional és bàsic. Un 20% tenen problemes de depressió i ansietat. Quan les mares soles troben espais on se senten acompanyades, baixen molt les consultes per salut mental. Sentir-te escoltat, sentir que importes per algú altre, encara que sigui la família de l'escola, et fa estar bé. Si és una maternitat volguda, i tens tens xarxa social, pares, avis, amics, has parlat amb ells i ho estan esperant, és molt diferent a si és sobrevinguda, de vegades de famílies d'immigrants que no tenen la família d'origen aquí. Es tracta de ser sensibles a aquestes situacions. Obrim la mirada: tothom ha de tenir oportunitat de criar els fills.